

УДК 811.161.2

Мунтян О. О.

к. філол. н., доцент,
доцент кафедри філології та перекладу
Київський національний університет
технологій та дизайну, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ-АНТОНІМІВ В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ СТИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Фразеологізми є невід'ємною частиною лексичного складу будь-якої мови, зокрема й української. Вони вживаються у різних стилях мови, проте в офіційно-діловому стилі їх використання має свої особливості [1]. Одним із цікавих аспектів є функціонування фразеологізмів-антонімів, які відіграють важливу роль у точній передачі смислових відтінків, створенні протиставлень та увиразненні змісту документів.

Офіційно-діловий стиль української мови характеризується високим рівнем стандартизації мовних засобів, точністю та однозначністю висловлювань. Фразеологічні звороти в цьому стилі використовуються рідко, оскільки тексти документів вимагають конкретності та ясності. Однак, іноді фразеологізми можуть бути використані для створення додаткової конотації або наголошення на важливих моментах, зокрема у промовах чи меморандумах [2; 3].

Фразеологізми-антоніми дозволяють чітко окреслити протилежні явища чи дії, підкреслити різні сторони одного питання. Це стає особливо актуальним у таких документах, як договори, накази чи протоколи, де необхідно точно окреслити права та обов'язки сторін, наслідки виконання або невиконання певних умов. Так, наприклад, *підводити ризку* означає завершувати якусь справу, робити висновки, *брати початок*, навпаки, означає починати щось нове, ініціювати певний процес.

У документах використання таких фразеологізмів допомагає акцентувати увагу на різних етапах процесу чи події. Фразеологізм *вивести на чисту воду* використовується для того, щоб показати розкриття якоїсь таємниці або незаконної діяльності, тоді як *залишити в тіні* — для підкреслення збереження чогось прихованого. Фразеологічні *брати на себе відповідальність* і *знямати з*

себе відповідальність часто зустрічаються в юридичних документах і вказують на протилежні дії щодо прийняття чи уникнення відповідальності.

У законодавстві та офіційних документах фразеологізми-антоніми можуть допомагати створювати логічну структуру тексту, робити акценти на протилежні правові наслідки. Наприклад, у нормативних актах часто зустрічаються протиставлення: *затвердити рішення* і *скасувати рішення*, що позначають протилежні юридичні дії. Такі фразеологічні пари використовуються для формулювання точних умов виконання чи анулювання певних дій.

У дипломатичному листуванні також можна зустріти фразеологізми-антоніми, які підкреслюють контрастні позиції сторін. Наприклад: *йти на поступки* – готовність до компромісу, і *стояти на своєму* – наполягати на своїй позиції. Такі фрази часто використовуються для підкреслення готовності до переговорів або ж їхнього ускладнення.

Фразеологізми-антоніми в офіційно-діловому стилі української мови використовуються обмежено, проте вони відіграють важливу роль у створенні протиставлень і підкресленні змістовних відтінків тексту. Їх застосування особливо актуальне у таких документах, як угоди, законодавчі акти, дипломатичні листування, де важливо чітко окреслити правові чи договірні наслідки.

Список літератури

1. Алефіренко М.Ф. Лігвокреативні процеси формування фразеологічної семантики. Мовознавство. 1988. №5.

2. Мунтян О. О. Риторика ділового спілкування. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 66, Т. 2. С. 151 – 154.

3. Мунтян О. Фразеологія офіційно-ділового стилю української мови. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім “Гельветика”, 2024. Вип. 74. Том 2. С. 178 – 183.